

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Ondernemerschap

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 7 juni 2022
Betreft Beantwoording moties familiebedrijven over informatievoorziening en
overdracht

Ons kenmerk
DGBI-O / 22153162

Bijlage(n)
1

Geachte Voorzitter,

Bijgaand stuur ik uw Kamer mijn reactie op twee moties ingediend tijdens het
Notaoverleg familiebedrijven van 11 oktober 2021.

Achtergrond bedrijfsoverdrachten bij (familie)bedrijven

Elke ondernemer komt op een gegeven moment voor de vraag te staan wie
hem/haar gaat opvolgen in het (familie)bedrijf. Het is niet meer een
vanzelfsprekendheid dat kinderen of familie het bedrijf overnemen. Hierbij spelen
verschillende factoren een rol. Er wordt misschien zakelijker naar het bedrijf
gekeken en kinderen hebben soms andere interesses.

De markt voor bedrijfsovernames is momenteel volop in beweging. Bedrijven
breiden uit, nemen andere bedrijven over of laten zich overnemen ten behoeve
van opschaling, expansie en internationale activiteiten. De keuze wordt ingegeven
door de dynamiek in het bedrijfsleven, schaalvergroting en de onderlinge
concurrentie. Zo blijkt uit een recent onderzoek van Marktlink¹ dat een
recordaantal Europese ondernemers de verkoop van het bedrijf overweegt. In
Noord-Europa is bijna 80 procent van de ondernemers van plan om het bedrijf
binnen tien jaar over te dragen. Dit percentage was nog nooit zo hoog. Ook in
Nederland blijft dit fors, namelijk 73 procent. Gelijktijdig dachten Nederlandse
bedrijfseigenaren ook niet eerder zo nadrukkelijk na over het kopen van een
onderneming: 70 procent speelt momenteel met die gedachte. Een kwart van de
Nederlandse ondernemers geeft de voorkeur aan bedrijfsopvolging door een
familielid. Driekwart van de Nederlandse ondernemers verkoopt het bedrijf
meteen aan een derde partij als de juiste prijs wordt geboden. Dit kan zijn aan
een ander (familie)bedrijf, een private equity partij of aan een medewerker.

Motie-Amhaouch-Stoffer

De motie-Amhaouch-Stoffer (Kamerstuk 35724, nr. 9) verzoekt de regering, in
overleg met relevante partijen, zoals de Kamer van Koophandel, FB Ned en andere
ondernemersorganisaties, de mogelijkheden te verkennen om bedrijfsoverdracht
bij ondernemers beter en breder onder de aandacht te brengen.

---

¹ [Recordaantal Europese ondernemers overweegt verkoop van het bedrijf - Marktlink](#)

Een ondernemer moet tijdig beginnen het bedrijf verkoop klaar te maken. Meestal neemt een overdracht 5 tot 7 jaar in beslag. De levensvatbaarheid van een bedrijf speelt een rol bij de verkoop. Bij familiebedrijven spelen emotionele aspecten door de familierelaties mee. Grotere bedrijven hebben vaak de kennis in huis om een dergelijk proces goed vorm te geven of weten makkelijker de juiste kennispartners te vinden. Bij kleine bedrijven verloopt dit proces moeizamer. Op de site van KVK/Ondernemersplein staat informatie over bedrijfsopvolging c.q. bedrijfsoverdrachten. Hier kunnen ondernemers informatie vinden hoe het proces van overdracht vorm te geven.

Een voorbeeld om kleine ondernemers te helpen bij bedrijfsoverdrachten is de aanpak met een pilot en beleid door Provincie Utrecht. Uit de pilot bleek dat ondernemers met name moeite hebben om los te laten en het overnameproces onderschatten. Dit maakt dat overnemende partijen of opvolgers ook blijven aarzelen en niet doorpakken. De waan van de dag laat geen ruimte om na te denken.

Bij een bedrijfsoverdracht zijn vaak meerdere adviseurs betrokken. Ondernemers die nog geen adviseur hebben in hun netwerk of niet weten welke adviseurs nodig zijn bij een bedrijfsoverdracht kunnen terecht op de KVK-website: [Hulp bij bedrijfsoverdracht \(kvk.nl\)](https://www.kvk.nl/hulpbijbedrijfsoverdracht). Voor familiebedrijven is het belangrijk dat er bij de advisering ook aandacht wordt besteed aan de onderlinge relaties in een familie c.q. emotionele kant. Om hier op in te spelen hebben adviseurs voor familiebedrijven zich verenigd in het Nederlands Gilde van Familiebedrijfsspecialisten.

Ondernemersorganisaties besteden via hun communicatiekanalen (o.a. websites en nieuwsbrieven) regelmatig aandacht aan familiebedrijven en alle aspecten die daarbij een rol spelen zoals het belang van een familiestatuuut. Bij onder andere FBned kunnen ondernemers van een familiebedrijf opleidingen en trainingen hierover volgen. Ook commerciële partijen bieden dit aan.

Motie-Amhaouch-Grinwis

De motie van de leden Amhaouch en Grinwis (Kamerstuk 35724, nr. 10) verzoekt de regering om samen met het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging Nederlandse Gemeenten andere decentrale initiatieven rondom familiebedrijven te verkennen en goede voorbeelden te verzamelen en te delen.

Er zijn tal van initiatieven in het land om ervaringen met het leiden van een familiebedrijf of het overdragen ervan te delen. De in de motie genoemde MKB-deals van Overijssel en Limburg besteden aandacht aan familiebedrijven en bedrijfsopvolging (zie ook Kamerstuk 35724, nr.4). De Jonge Noordelijke Ondernemers (JNO) en VNO-NCW MKB Noord hebben vorig jaar een bijeenkomst georganiseerd over het opvolgen of overdragen van het familiebedrijf met als doel om ervaringen en inzichten over bedrijfsoverdracht te delen in een kleine, vertrouwde en interactieve setting. Er bestaan in Limburg, Brabant, Zeeland, Noord-Holland en Gelderland gildes voor familiebedrijven die een platform leveren aan de deelnemers om ervaringen uit te wisselen. In de bijlage vindt uw Kamer

een overzicht van initiatieven op het gebied van (bedrijfsopvolging bij) familiebedrijven. Aan dit overzicht hebben meerdere partijen meegewerkt en het is gedeeld met nationale en regionale beleidsmakers via het Kennisnetwerk Regionale Economie van het Platform³¹.

Hiermee is de dienstverlening vanuit overheid rondom bedrijfsoverdracht / bedrijfsopvolging op orde. Gezien de vele mogelijkheden die er reeds zijn voor familiebedrijven, zie ik geen reden om aanvullende activiteiten vanuit de overheid te ontplooiën.

Ten aanzien van de evaluatie van de fiscale bedrijfsopvolgingsregelingen, verwijs ik naar mijn brief aan de Tweede Kamer van 25 mei 2022 (Kamerstuk 35925-IX, nr. 30) waarmee het kabinet de resultaten van het onderzoek deelt en aangeeft dat er op een later moment een inhoudelijke reactie komt.

M.A.M. Adriaansens
Minister van Economische Zaken en Klimaat